

КРИПТОВАЛЮТА – НОВА ЕРА

Щоденний обіг віртуальних активів в Україні становить більше 1 млрд. гривень, однак всі транзакції перебувають в тіні. З огляду на світову тенденцію врегулювання криптовалютних відносин Україна не залишилась осторонь та Верховна Рада України 8 вересня 2021 року прийняла закон «Про віртуальні активи» [1]. Законом передбачено комплексне врегулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з обігом віртуальних активів в Україні, визначено права та обов'язки учасників ринку віртуальних активів, засади державної політики у сфері обігу віртуальних активів.

З огляду на тенденції розвитку національного законодавства Міністерство цифрової трансформації заявило, що даний закон набуває чинності після внесення змін до Податкового кодексу, оскільки існує безліч розбіжностей, що перешкоджатимуть безперервному регулюванню даної сфери.

Слід зазначити, що віртуальним активом визнається особливий вид майна, який є цінністю в електронній формі, існує в системі обігу віртуальних активів, та може знаходитись у цивільному обігу [2]. Отже, віртуальні активи визнаються нематеріальним благом та об'єктом цивільних прав, але не засобом платежу. Також зазначено, що регуляторами ринку виступатимуть Національний банк, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

Закон визначає віртуальні активи як нематеріальне благо, яке є об'єктом цивільних прав. Їх поділяють на забезпечені та незабезпечені. Необхідно взяти до уваги, що криптовалюти, на кшталт лідерів – Bitcoin або Ethereum, віднесені до другого типу. Забезпечені віртуальні активи повинні засвідчувати майнові права, зокрема, права вимоги на інші об'єкти цивільних прав. Також попри існуючу практику обороту криптовалюти, віртуальні активи не визнаються засобом платежу та не можуть обмінюватися на товари та послуги. Це пояснюється тим, що згідно з Цивільним кодексом майно має матеріальну

природу, у той час як віртуальні активи є інформацією, яку цивільне законодавство відносить до нематеріальних благ.

У Блокчейн Асоціації України зазначають, що визначення віртуальних активів як нематеріального блага викликає питання, оскільки його статус «поки не зрозумілий». Учасники ринку отримали право на судовий захист прав на віртуальні активи, на відкриття рахунків у банках для розрахунків за операціями з віртуальних активів, а також самостійно визначати та встановлювати вартість віртуальних активів під час операцій.

Постачальниками послуг визнаються юридичні особи, які здійснюють один або кілька видів діяльності, серед яких виділили чотири основні:

- зберігання/управління ВА або ключами до ВА;
- обмін;
- здійснення транзакцій;
- надання посередницьких послуг, пов'язаних із такими активами.

Такими не можуть бути компанії, які зареєстровані або перебувають на території «держави, визнаної Верховною Радою країною-окупантом або країною-агресором».

Це означає, що постачальники віртуальних активів із Російської Федерації не зможуть легально працювати в Україні. Інші постачальники послуг зможуть вести діяльність лише на підставі спеціального дозволу [3].

Слід також зазначити, що криптовалюта відома, як децентралізований актив, та не піддається регулюванню зі сторони централізованих органів у зрозумілому нам сенсі цього слова. Законодавство України передбачає можливість здійснювати реалізацію регуляторної політики як за допомогою видачі ліцензій, так і за допомогою дозволів. Отже, усі біржі, кастодіани та обмінники стануть регульованими об'єктами фінмоніторингу та повинні проводити KYC/AML-процедури, а саме ідентифікації особи, перевірки історії транзакцій. Дана процедура надає такі переваги для регулювання ринку віртуальних активів, як можливість захисту порушених прав, припинення можливості «відмивати» гроші через криптовалюту, вести прозорий бізнес.

Регуляторну політику здійснюватиме спеціально створений центральний орган виконавчої влади. Його має створити Кабмін України протягом півроку від дня публікації закону. До цього моменту його функції виконуватиме Міністерство цифрової політики.

Також даним законом запроваджено категорію фінансових віртуальних активів. Їх випуск дозволено резидентам України. Вони можуть бути забезпечені валютними цінностями – у такому разі оборот регулюється НБУ а також цінними паперами чи деривативами – регулюються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Хоча ухвалений закон і пропонує лаконічне регулювання ключових точок для легального обігу віртуальних активів в Україні, однак, слід зазначити, що даний закон є досить рамковим і більшість механізмів та процедур детально не прописані. Закон України «Про віртуальні активи» лише визначає та дозволяє обіг віртуальних активів, та відсутні норми, щодо практичного застосування. З огляду на це, ринок віртуальних активів може існувати неоднозначно та з порушенням деяких норм чинного законодавства [4].

Необхідно також зазначити, що даний закон створює сприятливу атмосферу для залучення в Україну гігантів криптоіндустрії, таких як Coinbase, Fidelity або Square. Крім того банки, біржі та інші компанії традиційних секторів бізнесу зможуть повноцінно надавати послуги на ринку криптовалюти та інвестувати в DeFi-стартапи та інновації.

Література:

1. Регулювання криптовалюти. Forklog. 2021. URL: <https://forklog.com/ukraina-priznala-kriptovalyuty-podrobnyj-razbor-zakona-o-virtualnyh-aktivah/>.
2. Про віртуальні активи: Проект Закону України. 2021. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI02365A.html.
3. Про віртуальні активи: Закон України. Інформаційне управління Апарату *Верховної Ради України*. 2021. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/213503.html>
4. Хома І.Б. Умови розвитку криптовалют в Україні та їх легалізація. *Приазовський економічний вісник*. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/6_11_uk/90.pdf.